

הדגשים ורגשות על פי פרשת השבוע

הדגשים ורגשות על פי פרשת השבוע

בס"ד

זה לא שלך - זה בידך...

פרשת בהר - בחוקתי | עלון מס' 25

ב: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לד':

בטעם מצוות שמיטה יש המבארים שעניין המצווה היא, שהארץ תנוח בכדי שיהיה לה כוח לתת שוב את כוחה, ולגדל את פירותיה...

אך אם זאת אכן הסיבה, ניתן להקשות עליה מספר קושיות - אם אכן הסיפור של מצוות השמיטה הוא בכדי לא להחליש את כוח האדמה, מדוע אם לא מקיימים את מצוות השמיטה יענשו בעונש של גלות, ככתוב בפרשת בחוקתי - **לד': אז תרצה הארץ את שבתתיה כל ימי השמה ואתם בארץ איביכם אז תשבת הארץ והרצת את שבתתיה:**

גם לא מובן, מה התורה אומרת **אז תרצה הארץ את שבתתיה** - מה הארץ תרוויח בזה שעם ישראל יגלו והגויים ישבו עליה???

ועוד תקשי, מה התורה אומרת - **ושבתה הארץ שבת לד'**, אם זה לטובת הארץ מה שייך בזה שבת לד'???

את השאלות הללו מקשה בעל הכלי יקר ואומר - וכדי ליישב כמה דקדוקים בלשון הפר', אומר אני שטעם מצוה זו היא להשריש את ישראל במדת האמונה, והבטחון בה'. כי חשש הקב"ה פן בבואם אל הארץ יתעסקו בעבודת האדמה על המנהג הטבעי וכאשר כבר מצאה ידם ישכחו את ה' ויסורו בטחונם ממנו, ויחשבו כי כחם ועוצם ידם עשה להם את החיל הזה ועולם כמנהגו נוהג ויחשבו שהארץ שלהם היא והם הבעלים ואין זולתם. על כן הוציאם ה' מן המנהג הטבעי לגמרי כי בשש שנים דרך האומות לעשות שני שנים זרע ושנה אחת בור כדי שלא להכחיש חילה, והקב"ה אמר שש שנים תזרע שדך. מידי שנה בשנה ואני מבטיחך להוסיף כחה שלא תכחיש. ועוד נס בתוך נס שאחר שזרעתה שש שנים אם בשנה הששית לא יכחיש חילה הנה לכל הפחות לא יוסיף לה זה כח, ואמר ה' אדרבה שבשנה הששית יוסיף לה כח כל כך עד שנאמר וצויתני את ברכתי בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים.

בביאור תורף דבריו, כאשר אדם נוטע וזורע, ועובד את האדמה, משקה ומטפח את התבואה והאילנות מידי יום ביומו, הוא נקשר לעבודת האדמה במסירות נפש... קם מוקדם... מסקל אבן... וקוצץ דרדר... הוא מרגיש שאת כל כולו הוא נותן ומשקיע בעצים שלו... וכאשר התבואה צומחת וגודלת, הרי התחושה הטבעית היא, הנה השקעתי את נשמתי וכעת אני קוטף את פירותיי... זאת ההצלחה שלי בעקבות ההשקעה שלי...

זה נקרא - כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה...

וכנגד החולשה הזו, התורה מצווה עלינו הרבה מצוות, בכדי שנזכור מי עשה לנו את החיל הזה... בכדי להזכיר לנו כי אנחנו זוכים לכל אשר יש לנו רק מכח ההשגחה העליונה.

בהקדמה לספר בעלי הנפש לראב"ד כתוב - ולמען ידע האדם כי יש לו בורא המושל עליו שם לו חוק... כאשר שם את חוקיו על כל מתנות האדם כי אם נתן לו שדה צווה עליו חוקים בחרישה ובזריעה ובקצירה - שלא יחרוש בכלאיים ולא יזרע כלאיים וכו'

כאשר האדם קוצר את תבואתו, צריך לתת לקט שכחה ופאה לעניים.. ותרומות ומעשרות... כאילו הם שותפים בשדה שלי...

רגע... מה הם קשורים?? מה הם עשו למען התבואה???

הם קשורים - כי זה לא השדה שלך ולא התבואה שלך... זה השדה שברשותך והתבואה שבורא עולם הביא לך...

גם כשיש לאדם סכום כסף, הוא צריך לתת מזה מעשרות... אולי בסכומים קטנים זה יותר קל לתת... אבל בסכומים גדולים אדם שצריך לתת מעשר ממיליון שקל... מה?? מאה אלף שקל לתת... זה סכום אגדי... זה קשה ביותר... אבל אם המבט הוא, זה לא כסף שלי... זה הקב"ה הפקיד בידי, בכדי להעביר לעניים... זה תזכורת, זה לא שלך זה בידך...

ונקודה נוספת שאפשר לחדד, החקלאי עצמו גם כשהוא עושה הכל למען התבואה שתצמח... חייב להרים עיניים לשמים ולבקש גשם... בלי זה התבואה לא תצמח... הכל תלוי בחסדיו יתברך.. שלא יגיע מזג אוויר קיצוני של קור או חום, ויהרוס כליל את המטע... החקלאי אמור להיות המאמין הגדול.. הוא מבין בחוש, שללא כוח עליון אין לו סיכוי לתבואה שלו... ובמבט סביבנו רואים מידי פעם תופעה - אשר נכנה אותה בשם 'תסמונת החקלאי', מקומות עבודה מבוססים ושולטים בשוק, יום בהיר מבקשים לפטר מאות עובדים שהיו בטוחים שיש להן ביטחון תעסוקתי... יום מגיע ומפעל שהיה נראה חזק, קורס... והעובדים נשלחים לביתם... אולי מותר בזהירות לומר, שרוב בני האדם חווים בימי חייהם איזו טלטלה כלכלית - ומה המסר שלה?? האם זה כה פשוט שהמשכורת נכנסת לחשבון מידי חודש בחודשו - יש מישהו שדואג שזה יכנס לך לחשבון... תזוזה קלה לכאן או לשם - הכל רועד תחתך...

וזהו בעצם המסר של שנת השמיטה... ידידי, צריך לעזוב את הארץ, תן לה לנוח... לא בגלל שהיא צריכה מנוחה... אלא כי אתה צריך מנוחה... תבין שזה לא שלך זה בידך...

ולכן אם חלילה לא שומרים את מצוות השמיטה, נגזר עונש של גלות, אז תרצה הארץ את שבתותיה... היא רוצה לתת תיקון לאותו חיסרון באמונה שיש למי שעובד חלילה בשמיטה... מי שלא מאמין באותה ההבטחה של 'וציוותי'...



שבת שלום
ומבורך

העמל – המטרה והיעד...

ג: אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם:

אם בחקתי תלכו. יכול זה קיום המצות, כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצות אמור, הא מה אני מקיים אם בחקותי, תלכו שתהיו עמלים בתורה. (רש"י)

לכאורה יש להבין מהו העניין לעמול בתורה, מדוע אין הכוונה שיש צורך לדעת את התורה?? מדוע אין הכוונה שיש צורך להבין??? מה העניין בעמל??? לא לדעת לא להבין... העיקר שעמלת???

ניקח כדוגמא סטודנט שילמד רפואה, יש עניין שידע את הכללים... שידע את חומר הלימודים... יש עניין שיבין איך לפעול לאור הידיעה שלו.. הייתכן לומר שיש ערך לכך שהסטודנט עמל על חומר הלימודים כמה שעות???

במדרש רבה על קהלת (א. יג) כתוב - רַבְּנֵי דְתַמְנָן בְּשֵׁם רַבִּי יִצְחָק דְּהָקָא וְרַבִּי טוּבִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יִצְחָק, לְטוֹבָתוֹ אָדָם לְמַד תּוֹרָה וְשׂוֹכֵחַ, שְׂאֵלוֹ הֲיָה אָדָם לְמַד תּוֹרָה וְלֹא שׂוֹכֵחַ, הֲיָה מִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה שְׁתַּיִם שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְחֹזֵר וּמִתְעַסֵּק בְּמִלְאָכָתוֹ, וְלֹא הֲיָה מְשַׁגְּחֵת בְּהַ לְעוֹלָם כֹּל יְמָיו, אֲלֵא מִתּוֹךְ שְׂאָדָם לְמַד תּוֹרָה וְשׂוֹכֵחַ, אִינּוּ מְזִיזֵי וְאִינּוּ מְזִיעֵי אֶת עַצְמָו מִדְּבַרֵי תּוֹרָה.

כאן במדרש כתוב יותר מזה, שנגזר על אדם לשכוח, בשביל שיאלץ לעמול שוב ושוב... ושוב, מה העניין הגדול בעמל???

בספר דעת תורה מיישב זאת כך - בחיבור של גוף ונפש - אין לגוף כלום בלי הנפש... אין לגוף, לא קיום ולא מציאות... רק בזכות הנפש שהיא המעמיד של הגוף, ומן הצד השני, הנפש מוצאת לה מקום דווקא בתוך הגוף... עד כדי כך שכתוב שהנשמה של מרע"ה לא רצתה לעזוב את הגוף של משה... מעוצם קדושתו... הרי אומר, כי הגוף תפקידו לשאת את הנפש... הגוף זאת המרכבה שמרכיבה את הנפש...

תגיד בשביל מה זה הכסא הזה???

סליחה... לא הבנתי את השאלה...

הכסא הזה לאיזה צורך???

מה זאת אומרת לאיזה צורך.. לצורך שישבו עליו...

אבל למה הכסא צריך שישבו עליו???

תגיד הכל בסדר איתך???

הכסא נועד שישבו עליו... זה התכלית שלו...

אם הבנו שאין לגוף ערך בלי הנפש... בלי הנשמה... א"כ מה תפקידו של הגוף?? חייב להיות שתפקידו הוא להיות כתף לשאת את הנפש... הגוף הוא הסֵבֵל שסוּחַב את הנפש עליו... זו תכליתו וזו תפקידו...

ממילא, אין שאלה מדוע התפקיד שלנו הוא עמל... כִּי אָדָם לְעַמֵּל יוֹלֵד (איוב ה.) החכמה והבינה זה בחינת הרגלים והמשענת... אבל תפקיד הגוף... הוא העמל.. והיגיעה... לשאת... לסחוב... וזה התפקיד של הגוף...

וככל שהאדם גדול יותר, המשא שעל כתפיו גדול יותר, כמו שמצאנו במשה רבינו שאמר - הָאֲנֹכִי הָרִיחֵי אֶת כָּל הָעָם הַזֶּה אִם אֲנֹכִי יִלְדָתִיהוּ כִּי תֹאמַר אֵלֵי שְׂאֵהוּ בְּחִיקָהּ כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאָמֵן אֶת הַיִּנּוֹק עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתָּיו:

הוא גם טען שאכן המשא הזה כבד עליו - אֵיכָה אֲשָׂא לְבָדִי, וכך מצינו בעוד גדולים אשר נשאו את משא העם על כתפיהם על ליבם... זה תפקיד הגוף... לשאת משא...

אם האדם לעמל יולד, פירושו של דבר שאין דבר כזה לעבור את העולם בלי משא... בלי עמל... וכמו שמבואר בגמרא בסנהדרין (צט): כִּי אָדָם לְעַמֵּל יוֹלֵד אִינִי יוֹדֵעַ אִם לְעַמֵּל פֶּה נִבְרָא אִם לְעַמֵּל מִלְאָכָה נִבְרָא כִּשְׂהוּא אֹמֵר כִּי אֲכַף עָלָיו פִּיהוּ הוּי אֹמֵר לְעַמֵּל פֶּה נִבְרָא וְעַדִּיין אִינִי יוֹדֵעַ אִם לְעַמֵּל תּוֹרָה אִם לְעַמֵּל שִׂיחָה כִּשְׂהוּא אֹמֵר - לֹא יִמוּשׁ סִפֵּר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ הוּי אֹמֵר לְעַמֵּל תּוֹרָה נִבְרָא...

בעצם נבראנו לעולם הזה בשביל לעמול... אין שלוה בעולם הזה... אדם בא לעמול ולהתייגע...

הבה נתבונן... אם הייתה המטרה ההבנה... אז כל עוד שלא הגענו לזה... עוד לא הגענו אל היעד... אם הייתה המטרה הידיעה... אז כל עוד אנו לא יודעים... לא הגענו אל היעד... אבל כשהמטרה היא עצם הנשיאה בעול... עצם היגיעה... והמשא... אז כל אחד שמתאמץ על התורה הרי הוא מקיים את היעד... הוא עמל... וזה יכול להיות בלימוד בשעה של עייפות... זה יכול להיות בשעה של חוסר נוחות ללימוד... כשהוא טרוד... כשאדם אינו חש בטוב... זה יכול להיות בלימוד בהתמדה של כמה שעות ברצף... ויכול להיות ביגיעה על הבנת דברי התוספות בביאור הסוגיא...

אין אדם שמשתחרר מזה... האדם נוצר לעמל... תשקיע בעמל תורה תוריד עמל אחר... וכמו שכתוב באבות - כל המקבל עליו עול מלכות שמים פורקים ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ.

